

מראי מקומות - סוכה

י

א. ואשתטחא אמטללתא

הק' בהערות להגרי"ש, הא סוכה הוקצתה למצותה, ואיך משתמשים בה. והביא מה שתי' האחרונים דאי"ז כדרך הנאה, ומפפל בזה. ושוב כ' דאי"ז קו' כלל, דהא הדין דסוכה מוקצה היינו בגדר הוקצה למצותה, דהיינו דאיסור שימוש במוקצה הוא רק אם עי"ז תתבטל המצוה, וכגון ליקח מעצי הסוכה להבערה, דאז נתבטל העץ מהמצוה לגמרי, אבל ככה"ג שפיר יכול לעשות כן. אלא דהק' דהא בשעת יבוש אסור לישב בה, או עכ"פ במציאות א"א לישב שם (ע"ש שתלוי בב' דעות בהר"ן), וא"כ שפיר נתבטלה ממצותה, ולמה מותר לשוטחא שם, והניח בקו'.

ב. לכי יבשה קאמינא לך

כ' הר"ן (ג. בדפי הר"ף) דמכאן משמע דכל לצורך הבגד הו"ל כלנאותה וכשרה, דהא לא א"ל לשוקלו אלא מטעם מראית עין, וכן הביא מהירושלמי דאי' דכל שאינה לנשר כשר, ובכלל זה לצורך הבגד. אבל הביא די"מ דבאמת לצורך הבגד פסול, ומה דלא א"ל אלא משום מראית עין, זה הי' שלא בשעת אכילה ושינה, ואין שום אדם חושב שאוכלים וישנים שם היכא שיש בגד רטוב ע"ג הסוכה, ושייך מראית עין רק כשהוא יבש, דאז אפי' אם אינם משתמשים שם שייך מראית עין, דאחרים יחשבו שהם משתמשים שם. [ולכאן' מח' זו תלוי' בחקירה יסודית בסוגיין, האם הנשר פוסל מפני שהוא מסכך, וא"כ אינו בטל להסכך, אבל כל שאינו מסכך בטל להסכך (אא"כ הוא למטה מד' טפחים לר"ח וראבי"ה), או דלמא אין דבר בטל להסכך אא"כ הוא לתועלת הסוכה, וא"כ רק בלנאותה בטל להסכך, אבל כל דבר אחר אינו בטל (ומה דלנשר אינו בטל י"ל דהוא עושה מעשה מסכך לעצמו, ואי"ז רק טפל להסכך).]

ג. אגנינהו ר' נחמן בסוכה שנויי' מופלגין ממנה ד' טפחים

הק' הריטב"א, הא כיון דלא ידע ר' נחמן דשלוחי מצוה היו, א"כ איך אגנינהו שם, דלדידהו היו סוכה פסולה, ונמצא דמכשילין בשינה בסוכה פסולה ובברכה שלא כראוי. וכ' שיש מוכיחים מזה דאם א' בעל הוראה, וס"ל דדבר זה מותר, יכול להאכילו אף למי שסובר שהוא אסור, אע"פ שהוא ג"כ בעל

הוראה, ויכול לסמוך על הוראת עצמו דמותה. אולם דחה הראי', וכ' דשאני הכא דהאיסור ניכר לחבירו, ואי לא ס"ל דיכול לאכלו, לא ליכול, אבל בשאינו ניכר לחבירו, י"ל דאה"נ, אסור להאכילו.

ד. אנו שלוחי מצוה אנו ופטורין מן הסוכה

פרש"י, להקביל פני ראש גולה, דחייב אדם להקביל פני רבו ברגל. והק' המצפה איתן, הא מצות הקבלת פני רבו הוי מצוה דרבנן, ואיך דחי' מצוה דאורייתא דסוכה. ע"ש שהאריך בזה, ותי' דהפטור הוא מדין עוסק במצוה פטור מן המצוה, וכיון דהמקור לזה הוא מהא דכתי' בשבתך ובלכתך, דהיינו שבת דיך ולכת דיך, א"כ כל מה שאינו ישיבה או הליכה דידי' פטור, וא"כ אף דהמצוה אינה אלא מדרבנן, סכ"ס אי"ז ישיבה או הליכה דידי', וא"כ שפיר פטור מן המצוה, אף במצוה דאורייתא.

ה. מוציא ראשו חוץ לכילה וקורא ק"ש

הק' המג"א (ריש סי' ע"ד), למה השמיטו כל הפוסקים דין זה דכילה. ותי' דס"ל להפוסקים כמש"כ תוס', דשמואל לא חייש להא דלבו רואה את הערוה, אבל לפי מאי דקיי"ל דלבו רואה את הערוה אסור לקרות ק"ש, אסור בכל גווני. אך הק' הערוך לנח, הא עדיין יש נפק"מ לדינא, באופן שלבו מכוסה בבגד, דמשום לבו רואה את הערוה אין שום איסור, ורק משום דערותו מגולה יש לאסור. וכבר הק' כן החזו"א (או"ח ט"ו, ג) על תוס' הנ"ל, מהכ"ת להוכיח דשמואל לא חייש ללבו רואה את הערוה, לימא דהב"ע דהי' חגורה בין לבו והערוה, ובהוציא ראשו מן החלון אסור משום שערותו מגולה, והניח בצ"ע. והערל"נ כ' לחדש דהחילוק שחילקה הגמ' בין גבוהה עשרה לפחות מעשרה כלפי ק"ש חוץ מכילה הוא דחוק, ולא אמרה שמואל אלא לפי מה דס"ל דלבו רואה את הערוה מותר, אבל לפי מאי דקיי"ל דלבו רואה את הערוה אסור, א"כ יש לפרש הברייתא כפשטה, דאסור משום לבו רואה את הערוה, וא"כ מותר בכילה בין פחות מ"י בין למעלה מ"י, דהכל תלוי באם בפועל יכול לראות את הערוה בעיניו, וכיון דבין כך ובין כך אינו יכול לראות את הערוה, מותר היכא שיש בגד המכסה את לבו.